

Појмовник Народне скупштине

Појмовник Народне скупштине

Издавач: Народна скупштина Републике Србије

Графичко обликовање: Милица Дервишевић

Штампа: Графолик

Тираж: 500

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Амбасада Швајцарске
Швајцарска канцеларија за сарадњу у Србији

Штампање овог издања је омогућено уз подршку пројекта „Јачање парламентарне демократије и инклузивног политичког дијалога“ који спроводи УНДП уз подршку Швајцарске. Садржај публикације не представља нужно званичне ставове УНДП и СЦО.

A.....	7
АГЕНДА.....	7
АКРЕДИТАЦИЈА.....	7
АКТИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ.....	7
АКТИ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	7
АМАНДМАН.....	8
АМБЛЕМ.....	8
АМНЕСТИЈА.....	8
АНКЕТНИ ОДБОР.....	8
АРХИВ.....	8
АУТЕНТИЧНО ТУМАЧЕЊЕ ЗАКОНА.....	8
АУТОНОМИЈА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	9
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА.....	9
Б.....	10
БИБЛИОТЕКА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	10
БИКАМЕРИЗАМ.....	10
БИРАЧКО ПРАВО.....	10
БУЏЕТ.....	10
В.....	11
ВЕЋИНА ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ.....	11
ВИСОКИ САВЕТ СУДСТВА.....	11
ВИСОКИ САВЕТ ТУЖИЛАШТВА.....	11
ВЛАДА.....	11
ВЛАДАВИНА ПРАВА.....	11
Г.....	12
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	12
ГЛАСАЊЕ.....	12
ГЛАСАЊЕ О НЕПОВЕРЕЊУ ВЛАДИ ИЛИ ЧЛАНУ ВЛАДЕ.....	12
ГЛАСАЊЕ О ПОВЕРЕЊУ ВЛАДИ.....	12
ГРАЂАНИ.....	12
Д.....	13
ДАН ЗА ГЛАСАЊЕ.....	13
ДВОДОМОСТ.....	13
ДЕКЛАРАЦИЈА.....	13
ДЕЛЕГАЦИЈА.....	13
ДЕЛОКРУГ ОДБОРА.....	14
ДНЕВНИ РЕД.....	14
ДРЖАВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА.....	14
Е.....	15
ЕВРОПСКА УНИЈА.....	15
Е-ПАРЛАМЕНТ.....	15

З	16
ЗАБРАНА СУКОБА ИНТЕРЕСА.....	16
ЗАВРШНИ РАЧУН БУЏЕТА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.....	16
ЗАКЛЕТВА НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА.....	16
ЗАКЉУЧАК.....	16
ЗАКОН.....	16
ЗАКОН О НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ.....	17
ЗАКОНИК.....	17
ЗАМЕНИК ЧЛАНА ОДБОРА.....	17
ЗАПИСНИК.....	17
ЗАСЕДАЊЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ (РЕДОВНО И ВАНРЕДНО).....	17
ЗАХТЕВ ЗА ОБАВЕШТЕЊЕ И ОБЈАШЊЕЊЕ.....	18
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА.....	18
И	19
ИЗАБРАНО ЛИЦЕ.....	19
ИЗБОРИ.....	19
ИЗБОРНА ЛИСТА.....	19
ИЗБОРНИ СИСТЕМ.....	19
ИЗБОРНО ПРАВО.....	20
ИЗВЕСТИЛАЦ ОДБОРА.....	20
ИЗВЕШТАЈ ВЛАДЕ.....	20
ИЗВЕШТАЈ ОДБОРА.....	20
ИЗВОРНИК ЗАКОНА.....	20
ИМЕНОВАНО ЛИЦЕ.....	20
ИМУНИТЕТ НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА.....	21
ИНТЕРПЕЛАЦИЈА.....	21
ИСТРАЖИВАЧКИ РАД.....	21
Ј	22
ЈАВНО СЛУШАЊЕ.....	22
ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО.....	22
ЈАВНОСТ РАДА.....	22
ЈЕДИНСТВЕНА МЕТОДОЛОШКА ПРАВИЛА ЗА ИЗРАДУ ПРОПИСА.....	22
ЈЕДНАКОСТ ПРЕД ЗАКОНОМ.....	22
К	23
КВОРУМ.....	23
КОДЕКС ПОНАШАЊА.....	23
КОЛЕГИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	23
КОМИСИЈА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	23
КОНСТИТУИСАЊЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	23
Л	24
ЛЕГАЛИТЕТ.....	24
ЛЕГИТИМИТЕТ.....	24

М.....	25
МАНДАТ НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА.....	25
МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	25
МЕРЕ ЗБОГ ПОВРЕДЕ РЕДА НА СЕДНИЦИ.....	25
Н.....	26
НАДЛЕЖНОСТ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	26
НАРОДНА ИНИЦИЈАТИВА.....	26
НАРОДНА СКУПШТИНА.....	26
НАРОДНИ ПОСЛАНИК.....	26
НАЦРТ ЗАКОНА.....	26
НЕСПОЈИВОСТ ФУНКЦИЈА.....	26
НОВЧАНА КАЗНА.....	27
О.....	28
ОБЈАВЉИВАЊЕ ЗАКОНА И ДРУГИХ ОПШТИХ АКТА.....	28
ОДБОР НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	28
ОДГОВОР УСТАВНОМ СУДУ.....	28
ОДЛАЖУЋИ (СУСПЕНЗИВНИ) ВЕТО ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ.....	28
ОДЛУКА.....	28
ОСТАВКА НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА.....	29
П.....	30
ПАРЛАМЕНТ.....	30
ПАРЛАМЕНТАРНА ВЕЋИНА/МАЊИНА.....	30
ПАРЛАМЕНТАРНА ДЕЛЕГАЦИЈА.....	30
ПАРЛАМЕНТАРНА ПОЛИТИЧКА СТРАНКА.....	30
ПЛАН РАЗВОЈА.....	30
ПОВРЕДА ПОСЛОВНИКА.....	31
ПОДЕЛА ВЛАСТИ.....	31
ПОДОДБОР.....	31
ПОСЕБНА СЕДНИЦА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	31
ПОСЛАНИЧКА ГРУПА.....	31
ПОСЛАНИЧКА ГРУПА ПРИЈАТЕЉСТВА.....	32
ПОСЛАНИЧКО ПИТАЊЕ.....	32
ПОСЛОВНИК НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	32
ПОТВРЂЕНИ МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ.....	32
ПОТВРЂИВАЊЕ МАНДАТА НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА.....	33
ПОТПРЕДСЕДНИК НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	33
ПРАВНЕ ТЕКОВИНЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ (EU ACQUIS).....	33
ПРЕДЛОГ ЗАКОНА.....	33
ПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ.....	33
ПРЕДСЕДНИК НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	34
ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ.....	34
ПРЕПОРУКА.....	34
ПРЕТРЕС.....	35
ПРИВРЕМЕНО РАДНО ТЕЛО.....	35

ПРОСТОРНИ ПЛАН.....	35
Р.....	37
РАДНА ГРУПА.....	37
РАДНО ТЕЛО НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	37
РАЗРЕШЕЊЕ.....	37
РАСПРАВА.....	37
РАСПУСТАЊЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	37
РЕДОВНИ ПОСТУПАК.....	38
РЕЗОЛУЦИЈА.....	38
РЕПЛИКА.....	38
РЕПУБЛИЧКА ИЗБОРНА КОМИСИЈА.....	38
РЕФЕРЕНДУМ.....	38
С.....	39
САЗИВ.....	39
САМОСТАЛНИ НАРОДНИ ПОСЛАНИК.....	39
СВЕЧАНА СЕДНИЦА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	39
СЕДНИЦА.....	39
СЕДНИЦА ЗАТВОРЕНА ЗА ЈАВНОСТ.....	39
СКУПШТИНСКИ БУЏЕТ.....	39
СЛУЖБА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	40
СЛУЖБЕНИ ЈЕЗИК.....	40
СТАТУТ АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ.....	40
СТРАТЕГИЈА.....	40
СТРУКТУРА ПАРЛАМЕНТА.....	40
СТУПАЊЕ ЗАКОНА НА СНАГУ.....	41
У.....	42
УКАЗ.....	42
УСТАВ.....	42
УСТАВНИ ЗАКОН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ УСТАВА.....	42
УСТАВНИ СУД.....	42
Ф.....	43
ФУНКЦИЈЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.....	43
Х.....	44
ХИЈЕРАРХИЈА ОПШТИХ ПРАВНИХ АКТА.....	44
ХИТАН ПОСТУПАК.....	44
Ч.....	45
ЧЛАН ОДБОРА.....	45

АГЕНДА

Распоред активности по времену и предмету с именом модератора по одређеној теми, односно тачки дневног реда, који се примењује у раду неког скупа, седнице, семинара или томе слично.

АКРЕДИТАЦИЈА

Овлашћење представника медија да присуствују неком догађају, односно активности у Народној скупштини. Акредитација може бити дневна или годишња.

АКТИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Најобимнији извор права Европске уније, који обухвата акте које доносе институције Европске уније на основу овлашћења и у складу с поступцима који су прописани оснивачким уговорима. Постоји више врста таквих аката. Уредбе (регулативе) су општи акти, обавезујући у целини, који се непосредно примењују у свим државама чланицама. Оне ступају на снагу и примењују се истовремено и једнообразно у целој Европској унији, тј. на територији сваке државе чланице. Ступањем на снагу аутоматски производе правна дејства у правним системима држава чланица. Директиве су правни акти који обавезују изванредан број држава чланица, једну од њих или све државе чланице у погледу циља који треба постићи, али остављају државама чланицама слободу у избору начина уношења директива у своје правне системе, што значи да немају непосредну примену већ их је потребно унети у домаћи правни систем. Одлуке су појединачни правни акти који у потпуности обавезују само оне којима су упућене. Могу бити упућене државама, физичким и правним лицима и могу имати непосредно дејство на оне којима су упућене. Препоруке и мишљења немају обавезујућу правну снагу, али имају огромну вредност јер представљају сугестије и смернице за примену или даљи развој одређене области и често су касније преточене у неки од правно обавезујућих аката.

Поред ових правних аката, прописаних у члану 288. Уговора о функционисању Европске уније, институције Европске уније доносе и друге акте нпр. упутства, правилнике, декларације, резолуције, стратегије, акционе планове и мере.

АКТИ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Народна скупштина доноси: Устав, закон, буџет, завршни рачун, план развоја, просторни план, пословник, стратегију, декларацију, резолуцију, препоруку, одлуку, закључак и аутентично тумачење закона.

АМАНДМАН

Предлог за измену и допуну предлога закона, који може поднети Уставом овлашћени предлагач закона (сваки народни посланик, Влада, скупштина аутономне покрајине или најмање 30.000 бирача; Заштитник грађана и Народна банка Србије имају право предлагања закона из своје надлежности), као и надлежни одбор Народне скупштине. Подноси се председнику Народне скупштине, у писаном или електронском облику.

АМБЛЕМ

Знак с хералдичким садржајем, који се користи на употребним и украсним предметима. Изглед и начин употребе свог амблема Народна скупштина утврђује на предлог надлежног радног тела.

АМНЕСТИЈА

Акт којим се одређеном броју лица даје ослобођење од гоњења, потпуно или делимично ослобођење од извршења казне, замењује изречена казна блажом, одређује брисање осуде или се укидају правне последице осуде. Амнестију за кривична дела даје Народна скупштина.

АНКЕТНИ ОДБОР

Привремено радно тело које Народна скупштина образује из реда народних посланика ради сагледавања стања у одређеној области и утврђивања чињеница о појединим појавама или догађајима. Престаје с радом даном одлучивања о његовом извештају на седници Народне скупштине.

АРХИВ

Јавна или приватна установа заштите која евидентира, преузима, чува, штити, сређује, обрађује, објављује и даје на коришћење архивску грађу. Народна скупштина има свој архив.

АУТЕНТИЧНО ТУМАЧЕЊЕ ЗАКОНА

Тумачење правне норме или другог правила које даје доносилац. Народна скупштина даје аутентично тумачење закона уколико су поједине одредбе нејасне, неразумљиве или неприменљиве. Предлог за доношење аутентичног тумачења закона може поднети Уставом овлашћени предлагач закона.

АУТОНОМИЈА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Право Народне скупштине да самостално уређује своју унутрашњу организацију и парламентарне поступке у складу са Уставом, као и да самостално утврђује скупштински буџет у складу са законом и Пословником Народне скупштине.

АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА

Јединица територијалне аутономије у Републици Србији. Аутономне покрајине су аутономне територијалне заједнице основане Уставом, у којима грађани остварују право на покрајинску аутономију.

БИБЛИОТЕКА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Припада групи специјализованих парламентарних библиотека затвореног типа. Фонд библиотеке могу користити народни посланици, научници и сви заинтересовани чији захтев одобри генерални секретар Народне скупштине. Библиотека припрема истраживања и прегледне информације у циљу пружања подршке остваривању функција Народне скупштине.

БИКАМЕРИЗАМ в. Дводомост

БИРАЧКО ПРАВО в. Изборно право

БУЏЕТ

Сви приходи и расходи којима се финансирају надлежности Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе за одређени временски период. Народна скупштина доноси буџет Републике Србије у форми закона на предлог Владе.

ВЕЋИНА ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ

Народна скупштина одлучује већином гласова народних посланика на седници на којој је присутна већина од укупног броја народних посланика (тзв. релативна већина – најмање 64). О питањима посебно одређеним Уставом Народна скупштина одлучује већином гласова свих народних посланика (тзв. апсолутна већина – најмање 126). О промени Устава, промени граница и разрешењу председника Републике због повреде Устава Народна скупштина одлучује двотрећинском већином од укупног броја народних посланика (најмање 167).

ВИСОКИ САВЕТ СУДСТВА

Независан државни орган који обезбеђује и јемчи независност судова, судија, председника судова и судија поротника. Високи савет судства чини 11 чланова: шест судија које бирају судије, четири истакнута правника које бира Народна скупштина и председник Врховног суда.

ВИСОКИ САВЕТ ТУЖИЛАШТВА

Самосталан државни орган који обезбеђује и јемчи самосталност јавног тужилаштва, Врховног јавног тужиоца, главних јавних тужилаца и јавних тужилаца. Високи савет тужилаштва чини 11 чланова: пет јавних тужилаца које бирају главни јавни тужиоци и јавни тужиоци, четири истакнута правника које бира Народна скупштина, Врховни јавни тужилац и министар надлежан за правосуђе.

ВЛАДА

Државни орган ефективне извршне власти у парламентарном систему. У Републици Србији Влада је носилац извршне власти. Владу бира Народна скупштина већином гласова од укупног броја народних посланика.

ВЛАДАВИНА ПРАВА

Основно начело Устава. Остварује се слободним и непосредним изборима, уставним јемствима људских и мањинских права, поделом власти, независном судском влашћу и повиновањем власти Уставу и закону.

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Лице које именује Народна скупштина на предлог председника Народне скупштине. Генерални секретар помаже председнику и потпредседницима Народне скупштине у припремању седница Народне скупштине, стара се о спровођењу одлука и закључака Народне скупштине, руководи Службом Народне скупштине, финансијски је налогодавац за коришћење средстава из скупштинског буџета и врши друге послове уређене законом и Пословником Народне скупштине.

ГЛАСАЊЕ

Народна скупштина одлучује гласањем народних посланика. Гласање може бити јавно и тајно. Јавно се гласа употребом електронског система за гласање, дизањем руке или прозивком. Тајно се гласа употребом гласачких листића.

ГЛАСАЊЕ О НЕПОВЕРЕЊУ ВЛАДИ ИЛИ ЧЛАНУ ВЛАДЕ

Један од инструмената парламентарне контроле рада Владе (контролна функција Народне скупштине). Гласање о неповерењу Влади или поједином члану Владе може затражити најмање 60 народних посланика. Народна скупштина је прихватила предлог за изгласавање неповерења Влади или члану Владе ако је за њега гласало више од половине свих народних посланика. Ако Народна скупштина изгласа неповерење Влади, председник Републике је дужан да покрене поступак за избор нове владе.

ГЛАСАЊЕ О ПОВЕРЕЊУ ВЛАДИ

Влада може затражити гласање о поверењу. Народна скупштина је прихватила предлог за изгласавање поверења Влади ако је за њега гласало више од половине свих народних посланика. Ако Народна скупштина не изгласа поверење Влади, Влади престаје мандат, а председник Републике је дужан да покрене поступак за избор нове владе.

ГРАЂАНИ

Носиоци суверености, који је врше референдумом, народном иницијативом и преко својих слободно изабраних представника.

ДАН ЗА ГЛАСАЊЕ

Посебно утврђен датум и време када Народна скупштина одлучује (гласа) о предлозима аката који су разматрани на текућој седници. Дан за гласање одређује председник Народне скупштине, по правилу након обављеног претреса у начелу и у појединостима о свим тачкама дневног реда. У Дану за гласање народни посланици изјашњавају се о сваком предлогу акта у начелу, о амандманима (о сваком амандману посебно) и о предлогу закона у целини.

ДВОДОМОСТ

У ширем смислу, парламент састављен од два дома, независно од тога какав је однос између домова. У ужем, начин одлучивања у дводомом парламенту који, строго посматрано, подразумева да нема одлуке без сагласности оба дома. Од принципа строге дводомости, тј. равноправности домова у одлучивању, у модерним парламентима се углавном одступа, тако што се предност даје првом (општепредставничком) дому који, у крајњем случају, може и сам донети коначну одлуку. Дводомост је својствена парламентима у федералним државама због њихове сложене структуре, док у унитарним (простим) државама преовлађују једнодоми парламенти.

ДЕКЛАРАЦИЈА

Изјавни, начелни акт државног органа, којим се јавно саопштава или заузима став о важном политичком, економском, међународном или неком другом питању или догађају.

ДЕЛЕГАЦИЈА

Група од најмање три члана коју одређује државни или неки други орган, организација или институција да представља тај орган, организацију, институцију или државу пред другим органом, организацијом, институцијом или државом.

ДЕЛОКРУГ ОДБОРА

Послови одбора као сталних радних тела Народне скупштине који су утврђени Пословником Народне скупштине. Одбори се образују за: разматрање предлога закона и других аката поднетих Народној скупштини; сагледавање стања вођења политике од стране Владе; праћење извршавања закона и других општих аката од стране Владе и других државних органа и тела, као и ради разматрања других питања из надлежности Народне скупштине.

ДНЕВНИ РЕД

Редослед тачака о којима се расправља на седници Народне скупштине и њених радних тела. Дневни ред седнице утврђује Народна скупштина, односно њено радно тело.

ДРЖАВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА

Највиши државни орган ревизије трошења јавних средстава у Републици Србији. Државна ревизорска институција је независан и самосталан орган, а надзор над њеним радом врши Народна скупштина, која бира Савет Државне ревизорске институције.

ЕВРОПСКА УНИЈА

Регионална организација специфичне институционалне структуре и високог степена међузависности држава чланица, која се, због широког обима надлежности пренетих оснивачким уговорима на њене институције, начина одлучивања и обавезности одлука, сматра надржавном творевином. Европска унија је основана с циљем успостављања унутрашњег тржишта, економске и монетарне уније, подржавања привредног и друштвеног развоја кроз избалансиран економски раст и промоцију економске, социјалне и територијалне кохезије, заштите права и интереса грађана држава чланица, промоције мира, безбедности, основних вредности и заштите људских права и слобода, очувања и даљег развоја Уније као простора слободе, безбедности и правде и очување тековина Заједнице. Основне институције Европске уније су: Европски савет, Савет Европске уније (Савет министара), Европска комисија, Европски парламент, Суд правде Европске уније и Европски финансијски суд. Важни органи Европске уније су: Економско-социјални савет, Комитет европских региона, Европска инвестициона банка, Европски инвестициони фонд, Европска централна банка, Омбудсман и Служба за спољне послове.

Е-ПАРЛАМЕНТ

Електронско управљање документима у информационом систему Народне скупштине, њихово креирање, прегледање, мењање, као и завођење у електронској писарници Народне скупштине.

ЗАБРАНА СУКОБА ИНТЕРЕСА

Једно од начела Устава. Нико не може вршити државну или јавну функцију која је у сукобу с његовим другим функцијама, пословима или приватним интересима.

в. Нespoјивост функција

ЗАВРШНИ РАЧУН БУЏЕТА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Укупно остварени приходи, примања, расходи и издаци, као и финансијски резултат буџета Републике Србије и рачун финансирања за сваку буџетску годину.

ЗАКЛЕТВА НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА

Свечана формална изјава којом се народни посланик морално обавезује да ће извршавати своје уставне и законске дужности. Народни посланик полаже заклетву након потврђивања мандата.

Текст заклетве гласи: „Заклињем се да ћу дужност народног посланика обављати предано, поштено, савесно и верно Уставу, бранити људска и мањинска права и грађанске слободе и по најбољем знању и умећу служити грађанима Србије, истини и правди!“

ЗАКЉУЧАК

Акт Народне скупштине или њених радних тела, који се доноси поводом разматрања и одлучивања о појединим питањима у процесу скупштинског рада. Односи се на извршавање конкретних задатака и послова, а посебно у вези с припремом закона и разматрањем других питања у Народној скупштини.

Обавезује доносиоца (Народну скупштину или њено радно тело), као и надлежна министарства и посебне организације.

ЗАКОН

Писани општи правни акт слабије правне снаге од Устава, који доноси Народна скупштина по

посебном поступку. Изузетно, закон може бити потврђен на референдуму. Тада га заједнички доносе Народна скупштина и грађани.

Овим правним актом, који је главни производ скупштинске активности, уређују се после Устава најважнији друштвени односи.

ЗАКОН О НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

„Закон о законодавном телу“; „општи правни акт који Скупштина доноси о себи самој“.

Овим законом утврђују се положај, надлежност, организација и начин рада и одлучивања Народне скупштине, положај, права и дужности народних посланика, амблеми, симболи и обележја Народне скупштине, однос Народне скупштине према другим државним органима, међународна сарадња, управљање имовином коју користи Народна скупштина, финансирање Народне скупштине, положај Службе Народне скупштине, као и друга питања од значаја за рад Народне скупштине.

ЗАКОНИК

Обиман закон који обухвата целу правну грану или област (или њихов значајан део) и обрађује је целовито и систематично тако да омогућава једноставност и прегледност у примени права.

ЗАМЕНИК ЧЛАНА ОДБОРА

Народни посланик који замењује члана одбора у случају његовог одсуства или престанка дужности члана одбора, до избора новог члана.

ЗАПИСНИК

Кратак приказ рада седнице Народне скупштине, односно њеног радног тела. Записник се усваја на седници Народне скупштине, односно на седници радног тела Народне скупштине.

ЗАСЕДАЊЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ (РЕДОВНО И ВАНРЕДНО)

Период у ком се Народна скупштина састаје и ради на седницама. Заседања могу бити редовна и ванредна. Народна скупштина састаје се у два редовна заседања годишње. Прво редовно заседање почиње првог радног дана у марту, а друго редовно заседање почиње првог радног дана у октобру. Редовно заседање не може трајати дуже од 90 дана. Ванредно заседање је заседање Народне скупштине у периоду када се не одржава редовно заседање. Народна скупштина састаје

се у ванредно заседање на захтев најмање једне трећине народних посланика или на захтев Владе, с унапред одређеним дневним редом.

ЗАХТЕВ ЗА ОБАВЕШТЕЊЕ И ОБЈАШЊЕЊЕ

Захтев који народни посланик упућује писаним путем инокосним функционерима републичких институција тражећи обавештења и објашњења из оквира њихових овлашћења и стручних питања из надлежности органа на чијем челу се налазе. Изузетно, председник односно овлашћени представник посланичке групе захтев може упутити и усмено, на седници Народне скупштине уторком и четвртком. Захтев се не поставља Влади као колективном органу, нити покрајинским и локалним функционерима, а одговор народном посланику доставља се у року од 15 дана.

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Независан државни орган који штити права грађана и контролише рад органа државне управе, органа надлежног за правну заштиту имовинских права и интереса Републике Србије, као и других органа и организација, предузећа и установа којима су поверена јавна овлашћења. Бира га и разрешава Народна скупштина, у складу с Уставом и законом. За свој рад одговара Народној скупштини.

ИЗАБРАНО ЛИЦЕ

Особа коју у прописаном поступку надлежни орган бира за вршење одређене функције.

Већином гласова свих народних посланика Народна скупштина бира: Владу, судије Уставног суда, председника Врховног касационог суда и председнике судова; Републичког јавног тужиоца и јавне тужиоце; судије и заменике тужилаца који се први пут бирају; гувернера Народне банке, вицегувернере, директора Управе за надзор и Савет гувернера; Заштитника грађана, Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Повереника за заштиту равноправности, Савет државне ревизорске институције, чланове Одбора Агенције за борбу против корупције, као и друге функционере у складу с Уставом, законом и Пословником Народне скупштине.

ИЗБОРИ

Демократски механизам путем којег бирачи, на основу слободно изражене воље, бирају своје политичке представнике. Основ су легитимности државне власти у демократској уставној држави. Изборе за народне посланике расписује председник Републике, а изборе за председника Републике и одборнике расписује председник Народне скупштине.

ИЗБОРНА ЛИСТА

Листа кандидата за народне посланике коју подноси политичка странка, страначка коалиција и група грађана. Садржи назив листе, име и презиме носиоца листе, као и редни број сваког кандидата, његово лично име, матични број, занимање, пребивалиште и адресу стана, као и страначку припадност у случају коалиционе листе. Изборна листа је утврђена кад је својим потписима подржи најмање 10.000 бирача.

ИЗБОРНИ СИСТЕМ

У ширем смислу, скуп правних правила која уређују поступак избора народних посланика. У ужем смислу, систем расподеле мандата. Постоје два основна система расподеле мандата: већински и систем сразмерног представништва. У Републици Србији, као једној изборној јединици, мандате за народне посланике Републичка изборна комисија расподељује сразмерно броју добијених гласова. Добијени мандати додељују се кандидатима по редоследу на изборној

листе, почев од првог кандидата с листе. Сваки трећи кандидат мора бити припадник мање заступљеног пола.

ИЗБОРНО ПРАВО

Право сваког пунолетног, пословно способног држављанина Републике Србије да бира и буде биран. Изборно право је опште и једнако.

ИЗВЕСТИЛАЦ ОДБОРА

Председник одбора или члан којег одбор одреди да на седници Народне скупштине, односно надлежног одбора додатно образложи став одбора садржан у извештају одбора.

ИЗВЕШТАЈ ВЛАДЕ

Документ којим Влада извештава Народну скупштину о свом раду (вођењу политике, извршавању закона и других аката итд), најмање једанпут годишње, кад то затражи Народна скупштина или по сопственој иницијативи.

ИЗВЕШТАЈ ОДБОРА

Документ који одбор подноси Народној скупштини након разматрања предлога акта. Садржи мишљења и предлоге одбора, као и издвојено мишљење члана одбора.

ИЗВОРНИК ЗАКОНА

Оригинални текст закона који је усвојен на седници Народне скупштине. У односу на њега врши се исправка текста акта који је објављен у „Службеном гласнику Републике Србије“. Изворник закона чува се у Народној скупштини и на њега се ставља печат.

ИМЕНОВАНО ЛИЦЕ

Особа коју у прописаном поступку надлежни орган именује за вршење функције. Народна скупштина именује генералног секретара, заменике генералног секретара и чланове Републичке изборне комисије.

ИМУНИТЕТ НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА

Неприкосновеност народног посланика у циљу несметаног вршења посланичке функције. Народни посланик не може бити позван на кривичну или другу одговорност за изражено мишљење или гласање у вршењу своје посланичке функције (имунитет неодговорности, материјално-правни имунитет). Народни посланик који се позвао на имунитет не може, без одобрења Народне скупштине, бити притворен, нити се против њега може водити кривични или други поступак у којем је могуће изрицање казне затвора (имунитет неповредивости, процесно-правни имунитет). Правило је да овај имунитет не штити посланике за теже флагрантне деликте. Народни посланик који је затечен у извршењу кривичног дела за које је прописана казна затвора у трајању дужем од пет година може бити притворен без одобрења Народне скупштине.

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Инструмент контролне функције Народне скупштине над радом Владе, предвиђен Уставом. Питање које најмање 50 народних посланика упућује Влади или њеном члану, с циљем да се добије објашњење одређене радње предузете у вођењу политике. О одговору Владе односно члана Владе на интерпелацију води се расправа на седници Народне скупштине и на крају се гласа о одговору. Ако Народна скупштина изгласа прихватање одговора, наставља да ради по усвојеном дневном реду. Ако Народна скупштина гласањем не прихвати одговор Владе или члана Владе, приступиће се гласању о неповерењу Влади или члану Владе уколико претходно, по неприхватању одговора на интерпелацију, председник Владе односно члан Владе не поднесе оставку.

ИСТРАЖИВАЧКИ РАД

Стручан, непристрасан и политички неутралан аналитичко-информативни материјал израђен за потребе народних посланика и запослених у Служби Народне скупштине ради обављања послова из надлежности Народне скупштине.

ЈАВНО СЛУШАЊЕ

Институт у организацији одбора Народне скупштине, чија је сврха да чланови одбора и други народни посланици добију потребне информације, стручна мишљења и коментаре заинтересованих субјеката о предлогу акта у скупштинској процедури, спровођењу закона и питањима из делокруга рада одбора.

ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО

Јединствен и самосталан државни орган који гони учиниоце кривичних и других кажњивих дела и врши друге надлежности којима се штити јавни интерес одређен законом. Врховног јавног тужиоца бира Народна скупштина, на шест година, на предлог Високог савета тужилаштва после јавног конкурса, гласовима три петине свих народних посланика, у складу са законом.

ЈАВНОСТ РАДА

Основно начело рада парламента којим се обезбеђује увид најшире јавности у рад Народне скупштине путем телевизијских и интернет-преноса седница Народне скупштине, конференција за новинаре и издавањем различитих саопштења о активностима и раду Народне скупштине, омогућавањем праћења рада Народне скупштине од стране представника медија, посматрача, домаћих и међународних удружења и организација и заинтересованих грађана увидом у документацију и архиву Народне скупштине и стенографске белешке са седница Народне скупштине, на интернет-страници Народне скупштине и на друге начине у складу са законом и Пословником Народне скупштине.

ЈЕДИНСТВЕНА МЕТОДОЛОШКА ПРАВИЛА ЗА ИЗРАДУ ПРОПИСА

Акт надлежног одбора којим се утврђују правила за израду прописа које доноси Народна скупштина (садржај, форма, језик, стил и начин писања прописа).

ЈЕДНАКОСТ ПРЕД ЗАКОНОМ

Једно од основних начела модерног правног поретка. Сви грађани су једнаки пред законом и свако има право на једнаку законску заштиту у остваривању својих права.

КВОРУМ

Најмањи број народних посланика који мора бити присутан у сали на почетку радног дана седнице Народне скупштине (тзв. „радни“ или „мали“ кворум од најмање 84 народна посланика). Најмањи број народних посланика у Дану за гласање који је неопходан за одлучивање у складу с Уставом, законом и Пословником Народне скупштине (најмање 126 народних посланика).

КОДЕКС ПОНАШАЊА

Скуп етичких стандарда понашања које народни посланици поштују и примењују у обављању посланичке функције. Доноси га Народна скупштина на предлог надлежног одбора.

КОЛЕГИЈУМ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Саветодавно тело Народне скупштине које сазива председник Народне скупштине ради координације рада и обављања консултација у вези с радом Народне скупштине. Колегијум чине председник Народне скупштине, потпредседници Народне скупштине и председници посланичких група у Народној скупштини.

КОМИСИЈА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Радно тело Народне скупштине привременог карактера, које Народна скупштина образује одлуком ради сагледавања стања у одређеној области и утврђивања чињеница о појединим појавама или догађајима. Комисију чине народни посланици, представници органа и организација, као и научници и стручњаци.

КОНСТИТУИСАЊЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Скуп правних радњи које треба предузети да би Народна скупштина могла да врши своје функције. На првој седници Народне скупштине врши се потврђивање мандата народних посланика, избор председника, избор потпредседника Народне скупштине, именовање генералног секретара и, по правилу, избор чланова радних тела Народне скупштине и избор чланова сталних парламентарних делегација у међународним институцијама.

ЛЕГАЛИТЕТ

Уставност и законитост. Усклађеност свих правних аката у правном поретку с највишим правним актима – Уставом и законима, као и самих закона с Уставом. Државна власт је легална када је везана објективним правом, стављена под правну контролу. Рад државних органа заснован је на Уставу, закону и прописима донесеним на основу закона.

ЛЕГИТИМИТЕТ

Оправданост, уверење у ваљаност институција власти, ауторитет власти. Пристанак припадника политичке заједнице на постојеће институције власти и њихове вршиоце јер су у сагласности с вољом народа и вишим начелима (једнакост, слобода) или су образовани по одређеним правилима поступка (на слободним и непосредним изборима, тајним гласањем).

МАНДАТ НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА

Однос између бирача и народног посланика. Модерни устави предвиђају слободни мандат. Слободни мандат је фактички (неправни) однос између бирача и народног посланика. Народни посланик иступа и гласа по сопственом опредељењу. Мандат народног посланика почиње да тече даном потврђивања мандата у Народној скупштини и траје четири године, односно до престанка мандата народног посланика у складу са законом.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Сарадња Народне скупштине с представничким телима и институцијама других држава; учешће представника Народне скупштине у раду појединих организација и мисија и образовање посланичких група пријатељства с појединим државама.

МЕРЕ ЗБОГ ПОВРЕДЕ РЕДА НА СЕДНИЦИ

Председник Народне скупштине, односно председник одбора у случају повреде реда на седници може да изрекне народном посланику, односно другом учеснику на седници следеће дисциплинске мере: опомену, одузимање речи и удаљење са седнице.

НАДЛЕЖНОСТ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Скуп овлашћења и обавеза Народне скупштине у вршењу послова утврђених Уставом и законом.

в. Функције Народне скупштине

НАРОДНА ИНИЦИЈАТИВА

Захтев бирача за промену Устава, расписивање референдума или доношење закона. Предлог за промену Устава може поднети најмање 150.000 бирача, иницијативу за расписивање референдума најмање 100.000 бирача, а предлог за доношење закона најмање 30.000 бирача.

НАРОДНА СКУПШТИНА

Највише представничко тело и носилац уставотворне и законодавне власти у Републици Србији.

НАРОДНИ ПОСЛАНИК

Представник грађана у Народној скупштини, којег грађани бирају на слободним и непосредним изборима.

НАЦРТ ЗАКОНА

Радни облик акта који се израђује у поступку припреме предлога закона.

НЕСПОЈИВОСТ ФУНКЦИЈА

Забрана народним посланицима да истовремено кумулирају посланички мандат с положајима које су заузимали пре избора или које су стекли после избора (тзв. парламентарни инкомпатибилитет). Народни посланик не може бити посланик у скупштини аутономне покрајине нити функционер у органима извршне власти и правосуђа, нити може обављати послове и дужности за које је законом утврђено да представљају сукоб интереса.

НОВЧАНА КАЗНА

Надлежни одбор доноси одлуку о новчаној казни народном посланику којем је изречена опомена, одузета реч или изречена мера удаљења са седнице.

ОБЈАВЉИВАЊЕ ЗАКОНА И ДРУГИХ ОПШТИХ АКТА

Закони и други општи акти објављују се пре ступања на снагу. Устав, закони и подзаконски општи акти Републике Србије објављују се у републичком службеном гласилу, а статути, одлуке и други општи акти аутономних покрајина објављују се у покрајинском службеном гласилу. Статути и општи акти јединица локалне самоуправе објављују се у локалним службеним гласилима. Закони и други општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања и могу да ступе на снагу раније само ако за то постоје нарочито оправдани разлози, утврђени приликом њиховог доношења.

ОДБОР НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Стално радно тело Народне скупштине чији је састав, делокруг и начин рада утврђен Пословником Народне скупштине. Састав одбора утврђује се сразмерно броју народних посланика посланичке групе у односу на укупан број народних посланика. Одбор ради на седницама и може да организује јавно слушање.

в. Радна тела

ОДГОВОР УСТАВНОМ СУДУ

Одговор, односно мишљење на предлог, иницијативу и решење о покретању поступка за оцену уставности, односно законитости закона и другог општег акта које је донела Народна скупштина. Народна скупштина га доставља на захтев Уставног суда.

ОДЛАЖУЋИ (СУСПЕНЗИВНИ) ВЕТО ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ

Овлашћење председника Републике да врати, у Уставом предвиђеном року, закон усвојен у Народној скупштини на поновно одлучивање кад сматра да је овај неуставан или нецелисходан, с тим да мора прогласити закон ако га Народна скупштина поново изгласа потребном већином.

ОДЛУКА

Општи или појединачни правни акт којим Народна скупштина, односно одбор одлучује о питањима из своје надлежности, односно делокруга.

ОСТАВКА НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА

Један од законских основа и разлога за престанак мандата народног посланика пре истека времена на које је изабран. Оставку, оверену код органа надлежног за оверу потписа, народни посланик подноси лично председнику Народне скупштине, преко писарнице Народне скупштине, у року од три дана од дана овере. Мандат народном посланику престаје даном подношења оставке.

ПАРЛАМЕНТ

Централно представничко тело; народно представништво.

в. Народна скупштина

ПАРЛАМЕНТАРНА ВЕЋИНА/МАЊИНА

Парламентарну већину чини парламентарна странка или група парламентарних странака која је на изборима освојила довољан број посланичких мандата да образује Владу. Парламентарна мањина је парламентарна странка или група парламентарних странака која нема већину (парламентарна опозиција).

ПАРЛАМЕНТАРНА ДЕЛЕГАЦИЈА

Облик парламентарног организовања који се образује ради обављања активности на међународном плану. Парламентарне делегације могу бити сталне делегације у оквиру мултилатералне сарадње у међународним организацијама и институцијама и привремене (*ad hoc*) у оквиру билатералне сарадње. Народна скупштина образује сталне парламентарне делегације, а надлежни одбор образује привремене (*ad hoc*) делегације. О својим активностима на међународном плану делегације Народне скупштине подносе извештај Народној скупштини.

ПАРЛАМЕНТАРНА ПОЛИТИЧКА СТРАНКА

Политичка странка која је на парламентарним изборима, сама или у коалицији, добила довољан број гласова за учешће у расподели посланичких мандата.

ПЛАН РАЗВОЈА

Дугорочни плански акт који доноси Народна скупштина у форми закона, који се односи на укупан развој Републике Србије. Овим планом се утврђују дугорочне основе и подстицаји: равномерног регионалног развоја, укључујући и недовољно развијена подручја, пословање правних лица и предузетника у Републици Србији, конкурентност и ликвидност привреде Републике Србије, запошљавање, производња робе намењене извозу и развој инфраструктуре.

ПОВРЕДА ПОСЛОВНИКА

Поступање које није у складу с одредбама Пословника Народне скупштине. Народни посланик може указати председнику Народне скупштине или председавајућем да одређено поступање није у складу с одредбама Пословника.

ПОДЕЛА ВЛАСТИ

Основно начело организације државне власти у савременој држави. Постоје три главне функције државне власти: законодавна, чији је носилац парламент, извршна, чији је носилац шеф државе (у председничком систему), односно влада и шеф државе (у парламентарном систему) и судска функција, чији су носилац судови. Начело је теоријски утемељио француски политички мислилац Шарл Монтескје у делу „О духу закона“ (1748), а данас га многи устави, укључујући и Устав Републике Србије из 2006, изричито формулишу. Устав Републике Србије каже: „Уређење власти почива на подели власти на законодавну, извршну и судску. Однос три гране власти заснива се на равнотежи и међусобној контроли. Судска власт је независна.“

ПОДОДБОР

Радно тело које скупштински одбор може образовати из реда својих чланова ради разматрања појединих питања из свог делокруга и припреме предлога у вези с тим питањима. Пододбор не може иступати самостално.

ПОСЕБНА СЕДНИЦА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Седница коју сазива председник Народне скупштине ради усвајања предлога Устава; ради проглашења Устава и уставног закона за спровођење Устава; ради полагања заклетве председника Републике; када кандидат за председника Владе излаже програм и предлаже састав Владе, ради избора Владе и полагања заклетве председника и чланова Владе; као и ради полагања заклетве изабраних лица која, у складу са законом, заклетву полажу пред Народном скупштином. Дневни ред посебне седнице утврђује председник Народне скупштине.

ПОСЛАНИЧКА ГРУПА

Посебан организациони облик рада Народне скупштине од најмање пет народних посланика из исте или различитих политичких странака. Има председника и заменика председника. Народни посланик може да буде члан само једне посланичке групе.

ПОСЛАНИЧКА ГРУПА ПРИЈАТЕЉСТВА

Група народних посланика која се може образовати у Народној скупштини ради унапређења односа и сарадње Републике Србије с представничким телима појединих држава, на принципу добровољности.

ПОСЛАНИЧКО ПИТАЊЕ

Један од начина спровођења контролне функције Народне скупштине. Питање које народни посланик, један или више њих, поставља, усмено или писано, Влади или поједином министру о темама из њихове надлежности, а на које су дужни да одговоре одмах, односно у року од осам или 30 дана.

Посланичка питања постављају се у присуству чланова Владе сваког последњег четвртка у месецу на седници која је у току, у времену од 16.00 до 19.00 часова, за које време се прекида рад по дневном реду.

Посебна категорија су посланичка питања у вези с актуелном темом. Председник Народне скупштине, на предлог посланичке групе, најмање једанпут у току месеца одређује дан када ће поједини министри у Влади одговарати на ова питања.

ПОСЛОВНИК НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Основни и најважнији извор парламентарног права. Правни израз права Парламента на самоорганизовање. Правни акт којим се уређују организација и рад Народне скупштине и начин остваривања права и дужности народних посланика, у складу с Уставом и Законом о Народној скупштини.

в. Аутономија Народне скупштине

ПОТВРЂЕНИ МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ

Народна скупштина потврђује међународне уговоре када је законом предвиђена обавеза њиховог потврђивања. Ови уговори саставни су део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују. Слабије су правне снаге од Устава („потврђени међународни уговори морају бити у сагласности са Уставом“, „не смеју бити у супротности са Уставом“), а јаче од закона („закони и други општи акти донети у Републици Србији не смеју бити у супротности са потврђеним међународним уговорима“).

ПОТВРЂИВАЊЕ МАНДАТА НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА

Начин проверавања да ли су изабрани народни посланици стварно изабрани и потврда исправности посланичког мандата. Потврђивањем (верификацијом) се утврђује да ли су подаци из извештаја Републичке изборне комисије и издатог уверења о избору народних посланика истоветни, као и да ли су уверења издата од стране овлашћеног органа. Потврђивањем мандата народни посланик стиче права и дужности.

ПОТПРЕДСЕДНИК НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Функционер којег Народна скупштина бира из реда народних посланика и који помаже председнику Народне скупштине у обављању послова из његовог делокруга.

ПРАВНЕ ТЕКОВИНЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ (*EU ACQUIS*)

Правне тековине Европске уније (фр. *EU acquis*) представљају корпус правних аката Европске уније и у најширем смислу обухватају: оснивачке уговоре европских заједница и Европске уније и ревизије, међународне споразуме које закључује Европска унија с трећим земљама и међународним организацијама, споразуме између држава чланица, општа правна начела, акте које доносе органи Европске уније на основу овлашћења и у складу с поступцима прописаним оснивачким уговорима (уредбе, директиве, одлуке, препоруке, мишљења, упутства, правилнике, декларације, резолуције, стратегије, акционе планове и мере) и судску праксу Суда правде Европске уније.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

Акт овлашћеног предлагача чијим се подношењем у Народној скупштини покреће поступак за доношење закона, под условом да је припремљен у складу с Пословником Народне скупштине. Уставом овлашћени предлагачи закона су сваки народни посланик, Влада, скупштина аутономне покрајине или најмање 30.000 бирача (генерално овлашћење за предлагање закона). Заштитник грађана и Народна банка Србије имају право предлагања закона из своје надлежности (специјално овлашћење за предлагање закона).

ПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ

Функционер извршне власти који води и усмерава рад Владе, стара се о уједначеном политичком деловању Владе, усклађује рад чланова Владе и представља Владу. Кандидата за председника Владе Народној скупштини предлаже председник Републике, пошто саслуша мишљење представника изабраних изборних листа. Кандидат за председника Владе Народној скупштини

износи свој програм и предлаже састав Владе. Народна скупштина истовремено гласа о програму Владе, председнику и члановима Владе.

ПРЕДСЕДНИК НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Највиши парламентарни функционер. Бира се из реда народних посланика већином гласова свих народних посланика.

Располаже овлашћењима председавајућег колегијалном органу и самосталним овлашћењима која врши без претходне сагласности Народне скупштине. Овлашћења председавајућег су: представљање Народне скупштине, сазивање седница Народне скупштине и утврђивање предлога дневног реда, председавање седницама Народне скупштине, старање о раду на седницама Народне скупштине и о примени Пословника Народне скупштине и друга овлашћења у складу са законом и Пословником Народне скупштине. Самостална овлашћења су: расписивање избора за председника Републике и расписивање избора за одборнике.

Када је председник Републике спречен да обавља дужност или му мандат престане пре истека времена на које је биран, замењује га председник Народне скупштине. Кад Народна скупштина није у могућности да се састане, председник Народне скупштине, заједно с председником Републике и председником Владе, одлучује о проглашењу ратног или ванредног стања.

ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ

Инокосни државни орган који изражава државно јединство Републике Србије. Бира се на непосредним изборима, тајним гласањем, у складу са законом. Мандат председника Републике траје пет година и почиње да тече од дана полагања заклетве пред Народном скупштином.

Његова најзначајнија овлашћења у односу на Народну скупштину су да проглашава законе, предлаже Народној скупштини кандидата за председника Владе, распушта Народну скупштину и расписује изборе за народне посланике.

ПРЕПОРУКА

Акт Народне скупштине којим се органу извршне власти указује на правилност рада, односно препоручује одређени начин рада који може да побољша рад и исправи неправилности. Најчешће се користи у остваривању њене контролне функције приликом разматрања извештаја о раду државних органа, организација и тела.

ПРЕТРЕС

Расправа на седници Народне скупштине, односно радног тела о поједином питању које се налази на дневном реду седнице.

О свим предлозима закона, осим о потврђивању међународних уговора, најпре се води начелни претрес, а затим и претрес у појединостима.

О осталим предлозима аката води се јединствен претрес.

Начелни претрес води се о целини предлога закона који је на дневном реду.

Претрес у појединостима обавља се о члановима предлога закона на које су поднети амандмани и о амандманима којима се предлаже увођење нових одредаба.

Јединствени претрес води се тако што се истовремено обавља претрес и у начелу и у појединостима.

Народна скупштина може да одлучи да се претрес води као:

- 1) заједнички начелни претрес, тако што се о више тачака дневног реда, код којих су решења међусобно повезана, расправа спаја;
- 2) заједнички јединствени претрес, тако што се о више тачака дневног реда истовремено обавља претрес и у начелу и у појединостима;
- 3) заједнички начелни и јединствени претрес, тако што се расправа спаја о више предлога закона и предлога других аката.

ПРИВРЕМЕНО РАДНО ТЕЛО

Радно тело Народне скупштине (анкетни одбор или комисија) које се образује ради сагледавања стања у појединој области и утврђивања чињеница о појединим појавама или догађајима. Престаје с радом даном одлучивања о његовом извештају на седници Народне скупштине (*ad hoc* скупштинско радно тело).

ПРОСТОРНИ ПЛАН

Акт просторног дугорочног планирања, који доноси Народна скупштина. Овим планом утврђују се дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије

у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја с природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији. Пре претреса на седници Народне скупштине план разматра надлежни одбор, о чему доставља извештај Народној скупштини.

РАДНА ГРУПА

Привремени облик радног организовања народних посланика, који образује председник одбора из реда чланова одбора ради обављања послова за потребе одбора. Радна група не може иступати самостално, осим ако надлежни одбор друкчије не одлучи.

РАДНО ТЕЛО НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Облик унутрашње организације Народне скупштине. Радно тело може бити стално и привремено. Стално радно тело је одбор, а привремена радна тела су анкетни одбор и комисија. За разматрање појединих питања из свог делокруга одбор може основати пододбор, а председник одбора може образовати посебну радну групу.

РАЗРЕШЕЊЕ

Акт надлежног тела, односно органа којим се изабраном (именованом) лицу одузима раније поверена функција, односно то лице се опозива или смењује с дужности. По правилу, санкција (правне) политичке одговорности носиоца јавне функције (нпр. Народна скупштина разрешава председника Републике због повреде Устава или министра на предлог председника Владе).

РАСПРАВА в. Претрес

РАСПУШТАЊЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Акт којим се окончава власт Парламента пре истека мандата његових чланова. Устав Републике Србије предвиђа две врсте распуштања: распуштање Народне скупштине по сили Устава и распуштање одлуком председника Републике. Прва врста распуштања односи се на дужност председника Републике да у случајевима одређеним Уставом указом распусти Скупштину (нпр. Народна скупштина се распушта ако у року од 90 дана од дана конституисања не изабере нову владу). Друга врста подразумева овлашћење председника Републике да распусти Народну скупштину на образложени предлог Владе. У обе варијанте распуштања Народне скупштине председник Републике доноси указ, који садржи и одлуку о расписивању избора за народне посланике (тзв. привремени парламентарни избори).

Народна скупштина која је распуштена врши само текуће или неодложне послове, одређене

законом. У случају проглашења ратног или ванредног стања поново се успоставља њена пуна надлежност, која траје до окончања ратног односно ванредног стања.

РЕДОВНИ ПОСТУПАК

Скуп правних радњи за доношење закона и других аката који се уређује Пословником Народне скупштине. Изузетно, закон и други акт може се донети и по хитном поступку.

РЕЗОЛУЦИЈА

Акт Народне скупштине који садржи политичку одлуку. Доноси се на крају претреса политичког питања. Овим актом Народна скупштина заузима одређени став или саопштава важну политичку одлуку о унутрашњим, спољним, финансијским и другим политичким питањима.

РЕПЛИКА

Право народног посланика на одговор у току парламентарне расправе у случајевима предвиђеним Пословником Народне скупштине.

РЕПУБЛИЧКА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Орган за спровођење избора који обезбеђује заштиту изборног права и стара се о законитом спровођењу избора, организује техничку припрему за изборе и прати примену изборног процеса. Републичку изборну комисију у сталном саставу именује Народна скупштина на предлог посланичких група у Народној скупштини.

РЕФЕРЕНДУМ

Непосредно изјашњавање бирача путем гласања о законима и другим питањима од важности за политичку заједницу. Облик изражавања суверености грађана у Републици Србији.

Устав Републике Србије познаје два облика републичког референдума: уставотворни (обавезни и факултативни) и референдум који, о питањима из своје надлежности, расписује Народна скупштина на захтев већине свих народних посланика или најмање 100.000. Обавезни уставотворни референдум подразумева да се акт о промени у Уставу наведених одредаба мора изнети на потврду бирачима, а факултативни да Народна скупштина, у свим осталим случајевима, може одлучити да акт о промени Устава потврде и бирачи.

САЗИВ

Према једном значењу, период на који је једно представничко тело изабрано (легислатурни период). Према другом, акт позивања Парламента, односно његовог радног тела на седницу.

САМОСТАЛНИ НАРОДНИ ПОСЛАНИК

Народни посланик који није члан посланичке групе.

СВЕЧАНА СЕДНИЦА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Седница коју председник Народне скупштине може, поводом државних и међународних празника, сазвати и позвати председника Републике, председника Владе, представнике других органа и организација из земље и иностранства да се обрате Народној скупштини. Дневни ред свечане седнице утврђује председник Народне скупштине.

СЕДНИЦА

Облик рада Народне скупштине, односно њеног радног тела на којој народни посланици, односно чланови радног тела разматрају питања која се налазе на дневном реду и о њима одлучују.

СЕДНИЦА ЗАТВОРЕНА ЗА ЈАВНОСТ

Седница Народне скупштине, односно њеног радног тела на којој су искључени сви облици јавности рада. Седница се затвара за јавност одлуком Народне скупштине, односно њеног радног тела.

Одлуку о давању информације са седнице затворене за јавност доноси Народна скупштина, односно радно тело. У том случају председник Народне скупштине, односно председник радног тела даје саопштење за јавност.

СКУПШТИНСКИ БУЏЕТ

Средства за рад Народне скупштине која она самостално утврђује и располаже њима. Скупштински буџет садржи расходе и издатке за одређени период, као и одредбе битне за његово извршавање. Саставни је део буџета Републике Србије.

СЛУЖБА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Служба која обавља стручне и друге послове за потребе Народне скупштине, радних тела Народне скупштине, народних посланика, председника и потпредседника Народне скупштине и посланичких група у Народној скупштини. Службом Народне скупштине руководи и за њен рад је одговоран генерални секретар Народне скупштине.

Организација и рад Службе Народне скупштине уређује се одлуком Народне скупштине, на предлог надлежног одбора Народне скупштине.

СЛУЖБЕНИ ЈЕЗИК

Службена употреба језика и писама је употреба језика и писама у раду државних органа, органа аутономних покрајина, градова и општина, установа, предузећа и других организација кад врше јавна овлашћења. У Републици Србији у службеној употреби је српски језик и ћирилично писмо, а службена употреба других језика и писама уређује се законом, на основу Устава. Службени језик у међународном праву је језик званичне комуникације у међународним институцијама.

СТАТУТ АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ

Највиши правни акт аутономне покрајине, слабије правне снаге од закона, који доноси скупштина аутономне покрајине, уз претходну сагласност Народне скупштине.

СТРАТЕГИЈА

Плански акт најширег опсега који садржи анализу постојећег стања и временски орочен план акције за постизање одређених циљева. Према опсегу времена предвиђеног за њихово остваривање, стратегије се деле на краткорочне, средњорочне и дугорочне.

СТРУКТУРА ПАРЛАМЕНТА

Парламент може бити једнодом или дводом. Једнодоми парламент је „једноставна скупштина“, а дводоми се састоји од две организационе целине које заједнички одлучују о питањима из заједничке надлежности. Народна скупштина Републике Србије је једнодома.

в. Дводомост

СТУПАЊЕ ЗАКОНА НА СНАГУ

Дан од када закон производи правно дејство. Закон ступа на снагу по протеку одређеног рока од његовог објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“ („чекање закона” или *vacatio legis*).

Устав Републике Србије утврђује да закони и други општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања и могу да ступе на снагу раније (најраније даном објављивања) само ако за то постоје нарочито оправдани разлози, утврђени приликом њиховог доношења.

УКАЗ

Правни акт председника Републике којим проглашава закон, распушта Народну скупштину, поставља и опозива амбасадоре Републике Србије, даје одликовања и поставља, унапређује и разрешава официре Војске Србије.

УСТАВ

„Извор свих извора права“. Писани акт највеће правне снаге који уређује основе државног и друштвеног уређења једне земље. Инструмент ограничења највише државне власти.

У области парламентарног права, Устав Републике Србије из 2006. дефинише положај, надлежност и састав Народне скупштине, избор народних посланика и конституисање Народне скупштине, мандат и имунитет народног посланика, неспојивост функција, начин одлучивања у Народној скупштини, заседања, највише скупштинске функционере (председника и потпредседнике Народне скупштине), право предлагања закона и распуштање Народне скупштине. Устав прописује и обавезу доношења закона о Народној скупштини.

На републичком референдуму, одржаном 16. јануара 2022. године, потврђен је Акт о промени Устава Републике Србије, и проглашен у Народној скупштини 9. фебруара 2022. године. Промене Устава односе се на област правосуђа.

УСТАВНИ ЗАКОН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ УСТАВА

Сprovedбени закон. Доноси се ради спровођења промене Устава, двотрећинском већином од укупног броја народних посланика.

УСТАВНИ СУД

Самосталан и независан државни орган од 15 судија који штити уставност и законитост и људска и мањинска права и слободе.

Пет судија Уставног суда бира Народна скупштина, пет именује председник Републике, а пет општа седница Врховног суда. Народна скупштина бира пет судија Уставног суда између десет кандидата које предложи председник Републике, председник Републике именује пет судија Уставног суда између десет кандидата које предложи Народна скупштина, а општа седница Врховног суда именује пет судија између десет кандидата које на заједничкој седници предложи Високи савет судства и Високи савет тужилаштва.

Народна скупштина одлучује о престанку дужности судије Уставног суда.

ФУНКЦИЈЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Народна скупштина у оквиру својих надлежности врши следеће функције: представничку, законодавну, изборну и контролну.

ХИЈЕРАРХИЈА ОПШТИХ ПРАВНИХ АКТА

Правни принцип који уређује однос између општих правних аката. Општи правни акт слабије правне снаге мора бити у складу с општим правним актом јаче правне снаге.

Устав Републике Србије је највиши правни акт Републике Србије, а сви закони и други општи акти донети у Републици Србији морају бити сагласни Уставу. Потврђени међународни уговори и општеприхваћена правила међународног права део су правног поретка Републике Србије. Потврђени међународни уговори не смеју бити у супротности с Уставом. Закони и други општи акти донети у Републици Србији не смеју бити у супротности с потврђеним међународним уговорима и општеприхваћеним правилима међународног права.

ХИТАН ПОСТУПАК

Поступак за доношење закона који се примењује изузетно. Омогућава да се донесе закон, односно други акт:

- 1) којим се уређују питања и односи настали услед околности које се нису могле предвидети, а недоношење закона по хитном поступку могло би да проузрокује штетне последице по живот и здравље људи, безбедност земље и рад органа и организација;
- 2) ради испуњења међународних обавеза и усклађивања прописа с прописима Европске уније.

Овај поступак се разликује од редовног поступка по краћим роковима од прописаних за поједине фазе поступка доношења закона, односно другог акта.

ЧЛАН ОДБОРА

Народни посланик којег бира Народна скупштина на основу предлога посланичких група. Бира се већином од укупног броја народних посланика. Члан одбора има заменика. Народни посланик може бити члан више одбора.

